

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ.โซ่พิสัย. จังหวัด.บึงกาฬ.
ข้อมูล ณ วันที่...๒๐...พฤษภาคม....พ.ศ.๒๕๖๘..

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายประทวน เกตุแก้ว..

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๗ หมู่ ๗ บ้านชีเหล็กน้อย ตำบลถ้ำเจริญ

อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ๓๘๑๗๐

โทรศัพท์ ๐๙๑-๓๖๓๖๑๕๒..Facebook ประทวน เกตุแก้ว...Line ๐๙๑-๓๖๓๖๑๕๒..

ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๐

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา จบการศึกษาปริญญาตรี.

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

คณะ/สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง.

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร๑๐๐,๐๐๐..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก โคขุน ข้าวอินทรีย์.

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๕. แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

- แปลงเรียนรู้การลดต้นทุนการผลิต

- แปลงเรียนรู้วนเกษตร

- แปลงเรียนรู้การทำนาอินทรีย์

- แปลงเรียนรู้ไม้ผลและการขยายพันธุ์พืช

- แปลงเรียนรู้การเลี้ยงโคขุน

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖.ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

- ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การผลิตและการใช้เชื้อราไตรโครเดอร์มา

- ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การผลิตและการใช้จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

- ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ การปลูกไผ่เลี้ยง

- ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ การเลี้ยงโคขุน

- ฐานการเรียนรู้ที่ ๖ การทำวนเกษตร

๓. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๘. หลักสูตร ประกอบด้วย

๓.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๘. หลักสูตร ประกอบด้วย

๑.การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

๒.การผลิตและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา

๓.การผลิตและการใช้จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

๔.การทำนาอินทรีย์

๕.การเลี้ยงโคขุน

๖.การปลูกไม้เลี้ยง

๗.การทำวนเกษตร

๘.การขยายพันธุ์พืช

๓.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. เศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรกรน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก โดยอาศัยหลักทางสายกลาง ดำเนินชีวิตแบบไม่เกินไป ไม่ขาดจนเกินไป มีความพอประมาณ มีเหตุผล โดยพิจารณาแต่ละปัจจัยอย่างสมเหตุสมผลตามฐานะและทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่ และการสร้างภูมิคุ้มกัน ให้ตนเองสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ มีการวางแผนในแต่ละกิจกรรมหรืองานที่ทำและพัฒนาตนเองเพื่อหาความรู้มาปรับใช้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น

๒. เกษตรผสมผสาน

เกษตรกรมีการแบ่งพื้นที่ทำการเกษตร ตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ นาข้าว ๓๐ ไร่ ๑๐๐ ไร่ หรือพืชชนิดอื่นๆ ๓๐ ไร่ ๑๐๐ ไร่ และที่อยู่อาศัย ๑๐ ไร่ ๑๐๐ ไร่ โดยมีการจัดการแปลงที่เหมาะสม ใช้หลักเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นแนวทางและนำมาปรับใช้ให้เข้ากับพื้นที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี

๓.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน - หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๒. การผลิตเห็ดนางฟ้า

๓.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรเกษตรผสมผสาน วิถีพอเพียง

๑. เพื่อกระจายความเสี่ยงของราคาสินค้าเกษตร(ภูมิคุ้มกัน)

๒. เพื่อให้เกิดการเกื้อกูลระหว่างกิจกรรมการเกษตรในแปลงเดียวกัน(พึ่งพากัน)

รูปแบบการถ่ายทอดจากการปฏิบัติจริงภายในแปลงเรียนรู้

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาการพัฒนากษตรระดับจังหวัดเพื่อนำเสนอปัญหาความต้องการด้านการเกษตรในพื้นที่ และการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานของคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และแปลงใหญ่ระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่องเพื่อร่วมขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาด้านเกษตร

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาการพัฒนากษตรระดับตำบลและอำเภอเพื่อนำเสนอปัญหาความต้องการด้านการเกษตรในพื้นที่ และการประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานของคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และแปลงใหญ่ระดับอำเภออย่างต่อเนื่องเพื่อร่วมขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาด้านเกษตร

แผนพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปี พ.ศ.๒๕๖๘
อำเภอ.โซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ.

การพัฒนา ศพก. เพื่อให้มีความพร้อมในการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่โดยสำนักงานเกษตร
 จังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. อำเภอ ร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางการ
 พัฒนาศักยภาพ ศพก.ดังนี้

๑. การวิเคราะห์และมาตรการลดความเสี่ยงในการพัฒนา ศพก. ที่จะเกิดขึ้น ได้ ดังนี้

ที่	ด้านความเสี่ยง	ผลกระทบที่เกิด	มาตรการลดความเสี่ยง
๑.	ด้านการเงิน	เงินทุนในการพัฒนา ศพก ไม่เพียงพอ	-บูรณาการร่วมกับหน่วยงานใน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ -หาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ
๒.	ด้านการดำเนินงาน	การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง	- แต่งตั้งคณะกรรมการในการ ดำเนินงาน ศพก.
๓.	ด้านตลาด	ช่องทางการตลาดมีน้อย	- เพิ่มช่องทางการตลาด
๔.	ด้านเทคโนโลยี	การนำเทคโนโลยีมาใช้น้อย	- ขอรับการสนับสนุนจาก หน่วยงานราชการ
๕.	ด้านสิ่งแวดล้อม	ควันไฟจากการเผาถ่าน	- ขอความร่วมมือ
๖.	ด้านการเมือง และกฎระเบียบ	-	-

***หมายเหตุ: ด้านความเสี่ยงสามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมตามสภาพพื้นที่ของ ศพก. นั้น ๆ

๒. Pain Point การพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ มีประเด็นดังนี้

ประเด็น		มี	ไม่มี
๑.๑ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์			
๑) กลุ่มเป้าหมาย เลือกบุคคลเป้าหมายที่มาใช้บริการและเรียนรู้ใน ศพก.			
	เกษตรกรในชุมชน	√	
	เกษตรกรนอกชุมชน	√	
	ประชาชนทั่วไป	√	
	นักเรียน นักศึกษา ที่สนใจด้านเกษตร ของ ศพก.นั้น	√	
	อื่น ๆ ระบุ.....		
๒) วัตถุประสงค์ของ ศพก.			
	เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร	√	
	เพื่อเพิ่มทักษะการผลิตสินค้าเกษตร	√	
	เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน	√	
	เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร	√	
	อื่น ๆ ระบุ		
๑.๒ สถานที่และจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐาน			
๑) สถานที่ตั้ง			
	สะดวกเข้าถึงง่าย	√	
	การคมนาคมสะดวก	√	
	ใกล้ชุมชน	√	
	อื่น ๆ ระบุ		
๒) โครงสร้างพื้นฐานมีความพร้อมในการรองรับผู้เข้าไปเรียนรู้			
	ศาลาเรียนรู้	√	
	สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้	√	
	ห้องน้ำ	√	
	โต๊ะ – เก้าอี้	√	
	อื่น ๆ ระบุ.....		
๑.๓ พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ ประกอบด้วย			
	ออกแบบหลักสูตรที่ครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	√	
	พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร โดยเน้นที่เทคนิคการผลิตที่ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	√	
	จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่เข้าใจง่ายและครอบคลุม	√	
	จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงานเพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ	√	

ประเด็น		มี	ไม่มี
๑.๔ สร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญและวิทยากรร่วมในการถ่ายทอดความรู้			
	เชิญผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชน มาเป็นวิทยากรร่วม	√	
	สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากร	√	
	ร่วมมือกับเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแบบอย่าง และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรรายอื่น	√	
๑.๕ จัดกิจกรรมการเรียนรู้			
	จัดการฝึกอบรม หลักสูตรระยะสั้น และกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	√	
	จัดการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ	√	
๑.๖ การให้คำปรึกษาและการสนับสนุน			
	ให้คำปรึกษาและการสนับสนุนด้านเทคนิคแก่เกษตรกรผ่านทางสื่อออนไลน์ หรือการเยี่ยมชมในพื้นที่	√	
	จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนความรู้และการแก้ไขปัญหา	√	
๑.๗ การวิจัยและพัฒนา			
	ดำเนินการวิจัยและพัฒนาเทคนิคการผลิตใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และผลผลิต	√	
	ทดลองและประเมินเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ๆ เพื่อแนะนำให้เกษตรกร	√	
๑.๘ ประเมินผลและปรับปรุง			
	ประเมินผลการดำเนินงานของ ศพก. เป็นประจำ เพื่อระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของศูนย์	√	
	ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมเป็นประจำ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรม	√	
	รวบรวมข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมเพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	√	
	ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมและบริการให้สอดคล้อง กับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของเกษตรกร	√	
๑.๙ การตลาดและการประชาสัมพันธ์			
	ประชาสัมพันธ์ศูนย์เรียนรู้และหลักสูตรการฝึกอบรมผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ และการประชาสัมพันธ์ในชุมชน	√	
	สร้างความร่วมมือกับสถาบันเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขยายเครือข่ายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	√	
	จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด เช่น งานแสดงสินค้าและการแข่งขัน เพื่อดึงดูดเกษตรกรและส่งเสริมการใช้บริการของศูนย์เรียนรู้	√	

๓. การวางแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

วัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาศกยภาพ ศพก. โดยให้เกษตรกรต้นแบบวางแผนพัฒนา ศพก. เริ่มจากการมองเกษตรกรในชุมชน ลูกค้า ผู้มาใช้บริการ ศพก. สินค้า การวางแผนจัดการ Supply Chain การจัดการเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ การจัดการเครือข่าย โดยการใช้เครื่องมือ Model Canvas

Model Canvas				
๑. ลูกค้าของเราคือใคร ? กลุ่มไหน ? อยู่ที่ไหน ? เกษตรกรทั่วไปและ เกษตรกรที่สนใจ .ในพื้นที่ จังหวัดบึงกาฬ	๒.ลูกค้าต้องการ เรียนรู้/การใช้บริการอะไร ศึกษาเรียนรู้ตามฐานและ หลักสูตรการเรียนรู้	๓. จะสื่อสาร เชื่อมโยงและ ประชาสัมพันธ์กับลูกค้า อย่างไร ? ประชาสัมพันธ์ผ่านทางไลน์ กลุ่ม แผ่นพับ และทางเฟส บุค	๔.ทำอย่างไรให้ลูกค้ามาใช้บริการเรา อีกครั้ง ? การต้อนรับด้วยอัทยาศัยไมตรี	
๕. ศพก. เรามีจุดเด่น อะไร (ความแตกต่าง) เป็นแหล่งเรียนรู้การทำนา อินทรีย์ การเลี้ยงโคขุน	๖. การจัดการปัจจัย การผลิต (ดิน/น้ำ/ พันธุ์/วัตถุดิบ/ ทรัพยากรธรรมชาติ) ทำอย่างไร ? การใช้ปัจจัยการผลิต อย่างคุ้มค่า ไม่ให้มีของ เสียเหลือทิ้งจากการผลิต สินค้า	๗.การผลิตให้ ได้ผลดี มีคุณภาพ ปลอดภัย ได้มาตรฐานมี มาตรฐานอะไร ? ทำ อย่างไร ? -มาตรฐาน GAP -มาตรฐานข้าว อินทรีย์	๘. การแปรรูปหรือเพิ่ม มูลค่าจะทำอะไรได้บ้าง? - แปรรูปเป็นข้าวสาร - หน่อไม้ดอง	๙. มีช่องทางสื่อสาร/ ประชาสัมพันธ์ ศพก. และการตลาด มี ช่องทางใดบ้าง ? - ประชาสัมพันธ์ผ่าน ทางไลน์กลุ่ม แผ่นพับ และทางเฟสบุค -ตลาดในชุมชน - ตลาดออนไลน์
ความรู้ / ข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม				
๑๐. ความรู้เรื่องอะไร ? การทำเกษตรอัจฉริยะ		๑๑. หาความรู้ได้จากใคร ที่ไหน ? ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาอาชีพการเกษตรหนองคาย กรมส่งเสริมการเกษตร		
ควรสร้างเครือข่ายกับใคร ? อย่างไร ?				
๑๒. เครือข่ายเกษตรกร เครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงโค เครือข่ายเกษตรกรทำนาอินทรีย์		๑๓. วิทยากรภายนอกมีหรือไม่ NECTEC		๑๔. หน่วยงาน /องค์กรต่าง ๆ สำนักงานเกษตรจังหวัด ปศุสัตว์ จังหวัด ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว

แผนพัฒนา ศปก. อำเภอโซ่พิสัย. จังหวัดบึงกาฬ.

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

[illegible]

หลักสูตรวิชาหลักประจำ ศพก. อำเภอโซ่พิสัย. จังหวัดบึงกาฬ.

หลักสูตร การทำนาอินทรีย์

วัตถุประสงค์หลักสูตร เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในการทำนาอินทรีย์

บุคคลเป้าหมาย เกษตรกรทั่วไป เกษตรกรที่สนใจ นักเรียน นักศึกษา

เนื้อหาวิชาโดยสรุป

หลักการการทำนาอินทรีย์ ขั้นตอนการผลิตตั้งแต่การปลูก การดูแลรักษาไปถึงการเก็บเกี่ยว

การเก็บรักษา การตลาด

วิธีการอบรม (เช่นการบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ เป็นต้น)

๑. การบรรยายหลักการการทำนาอินทรีย์ ขั้นตอนการผลิตตั้งแต่การปลูก การดูแลรักษาไปถึงการเก็บเกี่ยวการเก็บรักษา การตลาด
๒. การสาธิตการทำนาอินทรีย์ ขั้นตอนการผลิตตั้งแต่การปลูก การดูแลรักษาไปถึงการเก็บเกี่ยวการเก็บรักษา การตลาด
๓. การฝึกปฏิบัติการทำนาอินทรีย์ ขั้นตอนการผลิตตั้งแต่การปลูก การดูแลรักษาไปถึงการเก็บเกี่ยวการเก็บรักษา การตลาด

สื่อที่ใช้ในการอบรม

แผ่นพับ ชุดนิทรรศการและวีดิทัศน์

ประโยชน์ที่ผู้เรียนรู้จะได้รับ

๑. มีความรู้ความเข้าใจหลักการการทำนาอินทรีย์ ขั้นตอนการผลิตตั้งแต่การปลูก การดูแลรักษาไปถึงการเก็บเกี่ยวการเก็บรักษา การตลาด

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายประทวน เกตุแก้ว เกิดที่ตำบลป่าชะ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีพี่น้องรวม ๔ คน (เป็นชายทั้งหมด) อาชีพดั้งเดิมคือการทำการเกษตรมาตั้งแต่บรรพบุรุษ การทำนาเป็นอาชีพหลัก หลังจากจบการศึกษาปริญญาตรีสาขารัฐศาสตร์การปกครอง จากมหาวิทยาลัยรามคำแหงแล้ว ได้เข้าทำงานที่บริษัทวิศวะไทยตำแหน่งหัวหน้างานโรงงานตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๓ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๕๓ ตัดสินใจย้ายมาอยู่ที่ บ้านชีเหล็กน้อย ตำบลถ้ำเจริญ อำเภอโศกพิสัย จังหวัดบึงกาฬ ในช่วงแรก ๆ เป็นช่วงปรับตัวเริ่มงานด้านการเกษตรกริดยางพาราเป็นหลักอย่างเดียว ขณะเดียวกันก็ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชานองในหลวงรัชกาลที่ ๙ ปราชญ์ด้านการเกษตรต่างๆและยุทูปเริ่มปลูกไม้เลื้อย (ทำนอกฤดู) เนื่องจากเป็นอาหารที่คนในพื้นที่นิยมรับประทานกันมาก พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้มีการย้ายกลับถิ่นฐานของแรงงานจากโรงงานอุตสาหกรรมกลับมาทำการเกษตรที่บ้านมากขึ้น จึงมีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตรผสมผสานบ้านชีเหล็กน้อย มีสมาชิกจำนวน ๑๕ คน มีความเข้มแข็งขึ้น มีกิจกรรมเด่นของกลุ่มได้แก่

๑.การขยายพันธุ์พืชเพื่อปลูกและจำหน่าย

๒.การเผาถ่านและผลิตน้ำส้มควันไม้

๓.ยึดมั่นในศาสตร์พระราชน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

๔.ลด ละ เลิกการใช้สารเคมีในพืชอาหาร

พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้รับการจัดตั้งจากสำนักงานเกษตรอำเภอโศกพิสัยให้เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)ชีเหล็กน้อย ตำบลถ้ำเจริญ อำเภอโศกพิสัย จังหวัดบึงกาฬ ด้านการทำการเกษตรผสมผสาน โดยนายประทวน เกตุแก้ว มีความมุ่งมั่นและมีความพร้อมที่จะพัฒนาพื้นที่แปลงเรียนรู้ของตนให้ดีขึ้นเพื่อเป็นจุดถ่ายทอดและแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกรและผู้ที่มีความสนใจด้านการเกษตร

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

เนื่องจากว่าอาชีพเกษตรกรทำมาตั้งแต่บรรพบุรุษ แต่มีความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรแบบน้อยมาก แต่ก็มีความเชื่อมั่นและศรัทธาแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าจะสามารถเลี้ยงตนได้ เมื่อได้เข้ารับการอบรมและศึกษาดูงานจึงเริ่มนำมาปรับใช้กับตัวเอง เริ่มจากปรับปรุงดิน เดิมจากที่ไถ และใช้ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว เปลี่ยนมาปรับปรุงดินโดยไม่เผาตอซังข้าวแต่ใช้การไถกลบแทน ปรับเป็นนาอินทรีย์ แม้ในระยะแรกเริ่มผลผลิตไม่ดีนักเพราะยังขาดความรู้และไม่มีทักษะเลย หลังจากสังเกตและเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง และได้นำเศษวัสดุที่มีทุกอย่างมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ทิ้งอะไรให้สูญเปล่าได้เริ่มลงมือทำเป็นตัวอย่าง ทดลองทำ ทดลองใช้ ศึกษาหาความรู้เปลี่ยนวิธีการผลิตเดิม ๆ จากการใช้ปุ๋ยเคมีในไร่ราก็หันมาปรับเปลี่ยนเป็นการใช้ ปุ๋ยคอก, ปุ๋ยหมัก

ชีวภาพ, เพื่อลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต มีการเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงานของหน่วยงานต่างๆ เช่น ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี , ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร หนองคาย, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. , สถานีพัฒนาที่ดิน , มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม , ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร , และสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นต้น ตลอดจนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองทั้งจากหนังสือ เอกสาร สื่อวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับผู้ที่ประสบความสำเร็จ

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การวิเคราะห์ค่าดินด้วยชุดตรวจวัด pH และธาตุอาหารในดิน มาใช้ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ เทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อลดการระบาดของศัตรูพืช คือ การใช้ชีวภัณฑ์และศัตรูธรรมชาติ เช่น การปล่อยแตนเบียนหรือแมลงห้ำที่กินแมลงศัตรูพืช, การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ยังช่วยลดต้นทุนและสามารถควบคุมคุณภาพการใช้งานได้ด้วย

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ขั้นตอนที่ ๑ สำรวจ วิเคราะห์ แปลงการเกษตร เริ่มต้นด้วยการ เก็บข้อมูลสภาพพื้นที่จริง เช่น ดิน น้ำ และสภาพภูมิอากาศ ผ่านการสำรวจภาคสนามและการวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงาน เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

ขั้นตอนที่ ๒ จัดตั้งแปลงเรียนรู้ แปลงต้นแบบให้เกษตรกรในพื้นที่ และทดลองปฏิบัติในพื้นที่จริง เช่น การปลูกข้าวปลอดภัย การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา การตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้น การแปรรูป

ขั้นตอนที่ ๓ ฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่เกษตรกร ส่งเสริมการสร้าง Smart Farmer ด้วยการเพิ่มทักษะด้านเทคนิค ดิจิทัล และการตลาด

ขั้นตอนที่ ๔ ขยายผลสู่กลุ่มเกษตรกรและแปลงใหญ่ ใช้ศูนย์ ศพก. เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ สนับสนุน กลุ่มแปลงใหญ่ ให้ร่วมใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการแปลง และการตลาด เพื่อยกระดับเป็นธุรกิจครบวงจร

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเป็นวิธีการที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถใส่ปุ๋ยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลจากการตรวจวิเคราะห์สภาพดินในพื้นที่เพาะปลูก ขั้นตอนแรกคือการเก็บตัวอย่างดินจากแปลงปลูกในหลาย ๆ จุดอย่างถูกวิธี เพื่อนำมาผสมรวมกันและตรวจวิเคราะห์เพื่อหาค่าต่าง ๆ เช่น ค่า pH และปริมาณธาตุอาหารที่จำเป็น เช่น ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และ โพแทสเซียม เป็นต้น หลังจากได้รับผลการวิเคราะห์ และคำแนะนำเกี่ยวกับชนิดและปริมาณปุ๋ยที่ควรใช้ รวมถึงเวลาที่เหมาะสมในการใส่ปุ๋ยเพื่อให้พืชได้รับธาตุอาหารอย่างเพียงพอและถูกต้องตามความต้องการของดินและพืชชนิดนั้น ๆ

การใช้สารชีวภัณฑ์ในการดูแลควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช เช่น การผลิตเชื้อราไตรโครเดอร์มา เริ่มจากการเตรียมวัสดุอาหารเชื้อ เช่น ข้าวสารแข็งผสมกับน้ำในอัตราส่วน ข้าว ๓ ส่วน น้ำสะอาด ๒ ส่วน จากนั้นนำไปนึ่งให้สุกเพื่อฆ่าเชื้อจุลินทรีย์อื่น ๆ แล้วพักให้เย็นจนเหลืออุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการเพาะเชื้อ ต่อมาเติมหัวเชื้อราไตรโครเดอร์มาที่เตรียมไว้ลงในอาหารเชื้อที่เย็นแล้ว โดยใช้วิธีปลอดเชื้อ ผสมให้เข้ากันแล้วบรรจุลงในถุงเพาะเชื้อที่เตรียมไว้ ปิดปากถุงโดยมีช่องระบายอากาศที่เหมาะสม แล้วเก็บไว้ในที่มืดและอุณหภูมิประมาณ ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส เพื่อให้เชื้อราเจริญเติบโตเต็มที่ประมาณ ๗-๑๔ วัน หลังจากนั้นเชื้อราจะมีลักษณะสีเขียวเต็มพื้นผิวอาหารเชื้อ สามารถตรวจสอบความสมบูรณ์ของเชื้อราและความสะอาดได้ จากนั้นเก็บรักษาเชื้อราในภาชนะที่ปิดสนิทในที่แห้งและเย็น เพื่อรักษาความมีชีวิตของเชื้อรา ไตรโครเดอร์มาที่ผลิตได้สามารถนำไปใช้ผสมกับวัสดุปลูกหรือใช้พ่นพืชเพื่อควบคุมโรคพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓. ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว. พื้นที่ปลูกจำนวน. ๓. ไร่

๑.๒) ไม้เลื้อย. พื้นที่ปลูกจำนวน ๑. ไร่

๑.๓) ไม้ผล. พื้นที่ปลูกจำนวน ๓. ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑. ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) สระน้ำ. จำนวน ๔. บ่อ เลี้ยงปลาอุกอยู่ จำนวน ๒,๐๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑. ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) โคขุน. จำนวน ๘. ตัว

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๘. ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) เพาะเห็ดนางฟ้า. จำนวน. ๑ โรงเรือน

- ๔.๒) มะม่วง จำนวน ๒๕ ต้น
- ๔.๓) กล้วยหอมทอง จำนวน ๑๕๐ ต้น
- ๔.๔) มะพร้าว จำนวน ๑๒ ต้น
- ๔.๕) ทุเรียน จำนวน ๑๐ ต้น
- ๔.๖) มะยงชิด จำนวน ๖ ต้น
- ๔.๗) กระท้อน จำนวน ๔ ต้น
- ๔.๘) เงาะโรงเรียน จำนวน ๓ ต้น

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ๔. มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

- ๑.๑) ข้าวอินทรีย์เป็นเงิน ๒,๐๐๐. บาท/ไร่
 - ๑.๒) ไม้เลื้อย. เป็นเงิน. ๑,๐๐๐. บาท/ไร่
 - ๑.๓) เห็ดนางฟ้า. เป็นเงิน. ๕ บาท/ก้อน
 - ๑.๔) โคเนื้อ. เป็นเงิน. ๕๒ บาท/กิโลกรัม
- รายได้ ๖๐๐,๐๐๐. บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรายแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ. เห็ดนางฟ้า เห็ดนางรม.

เฉลี่ยรายได้วันละ ๙๐. บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ. ก้อนเชื้อเห็ด ผลไม้ กล้วยหอมทอง ยางก้อนถั่ว.

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๒,๐๐๐. บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.โคขุน(๔ เดือน/ครั้ง).

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๔,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ เมล็ดพันธุ์ข้าว.

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๐,๐๐๐. บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. เกษตรกร ในอำเภอโซ่พิสัย ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก.

๒. ศูนย์ศพก.เครือข่าย อำเภอโซ่พิสัย จำนวน ๑๙ ศูนย์ ได้เชื่อมการทำงานกับ ศูนย์ ศพก. หลัก

๓. เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จาก ศพก. สามารถนำ ความรู้ไปปฏิบัติได้

๔. ศูนย์ศพก.หลัก ได้พัฒนาศักยภาพสามารถให้บริการ

๕. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ได้

๖. เป็นศูนย์เรียนรู้ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ลดการใช้สารเคมี และรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การนำ BCG Model มาใช้ใน ศพก.

- Bio-Economy (เศรษฐกิจชีวภาพ) การใช้ข้าวพันธุ์ดี และขยายพันธุ์ข้าวอินทรีย์ด้วยตนเอง
- Circular Economy (เศรษฐกิจหมุนเวียน) การทำปุ๋ยจากเศษวัสดุเหลือใช้ ปรับปรุงบำรุงดิน สร้างมูลค่าจากวัสดุเหลือใช้ การเพาะเห็ด
- Green Economy (เศรษฐกิจสีเขียว) ลดการใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยอินทรีย์

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- มีการนำดินไปตรวจวิเคราะห์ ผลิตเชื้อไตรโคเดอร์มา ผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง และผลิตปุ๋ยหมักไว้ใช้
- มีการสร้างรายได้ให้กับคนในครอบครัวและชุมชน การปลูกป่า การปลูกกล้วยหอมทองและการเพาะเห็ด

นางฟ้า นางรม

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรในอำเภอโซ่พิสัย ทั้งในเรื่องขององค์ความรู้ด้านวิชาการต่างๆ เช่น การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดทำมาตรฐานการผลิต การจัดการด้านตลาด ที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ลองผิดลองถูก เข้าร่วมอบรมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ การศึกษาดูงาน จนเกิดการเรียนรู้และนำความรู้ที่ได้ต่อยอดให้ชุมชนเพื่อขับเคลื่อนภาคการเกษตรไทยสู่ความยั่งยืน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก. อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ เป็นศูนย์อบรมด้านการเกษตร จัดอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้กับเกษตรกรในพื้นที่ เกษตรกรผู้นำ หัวข้ออบรมที่โดดเด่น เช่น การผลิตข้าว กข ๘๓ มะลิดำหนองคาย การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ การผลิตถ่านปรับปรุงดินและน้ำส้มควันไม้ การเลี้ยงผึ้งโพรง และการทำเกษตรผสมผสาน และเป็นแหล่งศึกษาดูงานของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

บทบาทของ ศพก. อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรในพื้นที่ ให้คำแนะนำเฉพาะกรณี เช่น ปรับปรุงดิน ป้องกันโรคพืช และเป็นหน่วยงานประสานงาน ติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อช่วยเกษตรกรได้ครบวงจร รวมถึงลงพื้นที่ไปตรวจสอบปัญหาจริง พร้อมแก้ไขเชิงปฏิบัติการ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก. อำเภอโศกพิสัย จังหวัดบึงกาฬ มีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร ซึ่งศพก. ทำหน้าที่เป็นแหล่งรวมข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด เช่น ข่าวสารด้านนโยบายภาครัฐ เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกร โครงการประกันรายได้เกษตรกร การช่วยเหลือภัยพิบัติ ข้อมูลด้านตลาดและราคาสินค้าเกษตร เช่น ราคาสินค้าผลิตในท้องถิ่น แนวโน้มตลาด แจ้งเตือนสถานการณ์พิเศษ เช่น การระบาดของโรคพืช แมลงศัตรูพืช ภัยแล้ง น้ำท่วม และเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการเกษตรทั้งรูปแบบ เอกสาร คู่มือ และการสาธิตภาคสนาม เช่น ให้คำปรึกษาด้านการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน สอนการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ จุลินทรีย์ EM แนะนำการจัดการศัตรูพืชแบบชีวภาพ เช่น การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา การจัดการฟาร์มด้วยหลักเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และเทคนิคการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และการวางแผนการผลิตแบบมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

๑ เกษตรกรที่ผ่านการอบรมจาก ศพก.ได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการผลิตของตนเอง จากการไปเยี่ยมเยียนและติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) พบว่า ตั้งแต่คัดเลือกศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) ของนายประทวน เกตุแก้ว ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ภายใน ศพก.มีกิจกรรมที่หลากหลายสามารถเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงได้ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอโศกพิสัย มีการบูรณาการกับหน่วยงานต่างในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้อย่างสม่ำเสมอ

๒ เกษตรกรที่ผ่านการอบรมเข้าสู่ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ทำให้ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ

๓ มีการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆเข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้อย่างสม่ำเสมอ

๔ การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีการประชาสัมพันธ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยเชื่อมโยงกับสายบุญที่เดินทางมาวัดถ้ำศรีชมภู และกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองสาวภูไท หมู่ที่๑ บ้านถ้ำเจริญ ตำบลถ้ำเจริญ อำเภอโศกพิสัย

๕ สินค้าเกษตรได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต สินค้าในแปลงอยู่ในระหว่างการปรับเปลี่ยนเป็นระบบเกษตรอินทรีย์อย่างสุปีที่ ๓

๖ เกษตรกรที่ผ่านการอบรมจากศพก.มีรายได้เพิ่มขึ้น/ ต้นทุนการผลิตลดลง

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ เป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมการทำการเกษตร เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอโศกพิสัย เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน รวมถึงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคเอง เพื่อเป็นการลดรายจ่ายที่เกิดขึ้นในครัวเรือน เป็นต้น

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ประธานคณะกรรมการ ศพก. อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ เป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนศูนย์ฯ ในระดับพื้นที่ โดยมีบทบาททั้งในเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติ และการเป็นผู้นำทางความคิด เพื่อสนับสนุนการพัฒนา เกษตรกรและสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่ยั่งยืน โดยมีหน้าที่หลักในการวางแผนและกำหนดทิศทางการดำเนินงาน ของศูนย์ ทำหน้าที่ร่วมกับคณะกรรมการและหน่วยงานสนับสนุนในการจัดทำแผนงาน/กิจกรรมประจำปีของศูนย์ เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่าง ศพก. กับหน่วยงานราชการ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชน อบต. และเอกชนที่สนับสนุนด้านเทคโนโลยี รวมถึงรายงานผลการ ดำเนินงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด และเสนอแนะแนวทางพัฒนาในปี ถัดไป และเป็นเกษตรกรต้นแบบที่มีประสบการณ์ตรง สามารถถ่ายทอดแนวคิด เทคนิค และแรงบันดาลใจให้แก่ เกษตรกรรายอื่น

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอโซ่พิสัย เป็น ศพก.หลัก เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาต่อยอดกิจกรรมทางการเกษตร โดยมี ศพก. เครือข่ายในแต่ละตำบล เกิดการแลกเปลี่ยนกิจกรรม ระหว่าง ศพก. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต การปรับปรุงบำรุงดิน และเกษตรกรได้รับการ ช่วยเหลือจากหลาย ๆ หน่วยงาน เช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมปศุสัตว์ สำนักงานตรวจบัญชี สำนัก งานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นต้น ดังนั้น การรวมกลุ่มของ ศพก.เครือข่าย จึงเกิดผลดีแก่เกษตรกรอย่างมาก ทั้งในเรื่องการดำเนินชีวิต การเสียสละ การมีส่วนร่วม ตามแบบศาสตร์พระราชา

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๑.๑ เป็นผู้นำในการส่งเสริมการทำเกษตร เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอโซ่พิสัย เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน รวมถึงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวไว้บริโภคเอง เพื่อ เป็นการลดรายจ่ายที่เกิดขึ้นในครัวเรือน เป็นต้น

๑.๒ เป็นที่เชื่อถือยอมรับของคนในชุมชนให้ความร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานราชการและ ภาคเอกชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

๑.๒.๑ ประธานกลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตรผสมผสานบ้านชีเหล็กน้อย

๑.๒.๒ ประธานศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านชีเหล็กน้อย

๑.๒.๓ ประธานกลุ่มนาอินทรีย์บ้านชีเหล็กน้อย

๑.๒.๔ ประธานวิสาหกิจชุมชนโคเนื้ออำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

๑.๒.๕ ประธานแปลงใหญ่โคเนื้ออำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

๑.๒.๖ ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอโซ่พิสัย

๑.๒.๗ เลขานุการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดบึงกาฬ
 ๑.๓. สามารถประสานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการและภาคเอกชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี
 เป็นสื่อกลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ผ่านการเป็นสมาชิกอาสาสมัคร ดังนี้

๑.๓.๑ ประธานศูนย์และวิทยากรประจำศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
 อำเภอโซ่พิสัย พ.ศ. ๒๕๕๙ – ปัจจุบัน

๑.๓.๒ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๖๐

๑.๓.๓ หมอดินอาสา พ.ศ. ๒๕๕๔ – ปัจจุบัน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ศพก.สามารถนำองค์ความรู้ถ่ายทอดไปยังหมู่บ้านและชุมชน เพื่อให้เกิดการอยู่ดี มีกินดี
 เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่มีหนี้สิน และบอกต่อไปยังลูกหลานได้อีกด้วย องค์ความรู้ที่อยู่ใน
 ศพก. นั้นมีฐานเรียนรู้ ได้แก่ นาอินทรีย์ การเลี้ยงโคขุน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักชีวภาพ การผลิต
 เชื้อราไตรโคเดอร์มา จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง โดยคนในชุมชนสามารถเรียนรู้และผลิตใช้เองได้ ซึ่งใน
 อนาคต ศพก. จะนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดไปยังเกษตรกรใน
 ชุมชนต่อไป

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- ๑.๑ นายประทวน เกตุแก้ว เกษตรกรต้นแบบ
- ๑.๒ นายธวัช สารธารณะ เกษตรอำเภอโซ่พิสัย
- ๑.๓ นายมานัส จันทร์เสนา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- ๑.๔ นางสาวปริญญานามวงศรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
- ๑.๕ เจ้าหน้าที่กลุ่มส่งเสริมพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดบึงกาฬ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. เตรียมความพร้อมในการถอดบทเรียน กำหนด วัตถุประสงค์
๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ / สะท้อนความคิดเห็น
๓. สรุปองค์ความรู้ / บทเรียนที่ได้

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน คือ การสัมภาษณ์ (ถาม-ตอบแบบเปิด) การใช้เทคนิค
 พลังเรื่องเล่า การบันทึก ภาพถ่ายกิจกรรม ใช้กระตุ้นความทรงจำ และสื่อสารผลการทำงาน เพื่อใช้ถ่ายทอด
 ความรู้ต่อไป

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

เจ้าหน้าที่ยังขาดความเข้าใจในการถอดบทเรียน เกษตรกรอาจให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ขาดระบบบันทึกหรือไม่มีการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ แม้มีการถอดบทเรียนแล้ว แต่ข้อมูลกลับกระจัดกระจาย ไม่มีเอกสารรวบรวมไว้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ต่อหรือนำไปขยายผลได้เต็มที่ ข้อเสนอแนะ คือ จัดทำแบบฟอร์มถอดบทเรียนที่เรียบง่าย ใช้งานง่าย มอบหมายผู้รับผิดชอบรวบรวม/จัดเก็บ และนำเข้าสู่ฐานข้อมูลของศูนย์ นอกจากนี้ ระยะเวลาจำกัด

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

สถานที่ ตั้งอยู่ที่บ้านชีเหล็กน้อย หมู่ที่ ๗ ตำบลลำเจริญ อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ห่างจากตัวอำเภอโซ่พิสัย ๓๘ กิโลเมตร พื้นที่ดำเนินการ ๑๕ ไร่ แบ่งพื้นที่ออกเป็นดังนี้ นาข้าว ๓ ไร่ ไร่เลี้ยง ๑ ไร่ ป่าไม้ ๕ ไร่ ไม้ผล ๓ ไร่ ปศุสัตว์/ปลูกหญ้า ๑ ไร่ สระน้ำ ๑ ไร่ (๔บ่อ) และที่อยู่อาศัย ๑ ไร่

๒.๒ สิ่งอำนวยความสะดวก มีศาลาเรียนรู้ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลงบประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ บาท มีอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์และข้อมูลแผนที่ศพก. ครบ บางส่วนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ บางส่วนบตัวเจ้าของศพก.

บัญชีเครือข่าย ศพก.อำเภอโซ่พิสัย

เครือข่ายของศพก.หลัก : มี ๑๙ เครือข่ายดังนี้

- ๒.๗.๑. ศพก.เครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่ ด.ต. สมคิด บุญชัย
- ๒.๗.๒. ศพก.เครือข่าย ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน นายเกียรติศักดิ์ ภาพโสภา
- ๒.๗.๓. ศพก.เครือข่ายศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานเหล่าทอง นางสาวจำปี เอกพล
- ๒.๗.๔. ศพก.เครือข่ายศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลศรีชมภู นางสุรีพร ตันกันยา
- ๒.๗.๕. ศพก.เครือข่ายศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง นายทองใบ ทองนาค
- ๒.๗.๖. ศพก.เครือข่ายด้านไม้ผล นายไชยา นวนโสภา
- ๒.๗.๗. ศพก.เครือข่ายด้านไม้ผล นายบุญมี นิลปัด
- ๒.๗.๘. ศพก.เครือข่ายด้านปศุสัตว์ นายอรรถพล ย่อแสง
- ๒.๗.๙. ศพก.เครือข่ายเกษตรผสมผสาน นางทองจันทร์ บุตนนท์
- ๒.๗.๑๐. ศพก.เครือข่ายเกษตรผสมผสาน นายอนุรักษ์ สมประสงค์
- ๒.๗.๑๑. ศพก.เครือข่ายด้านสหกรณ์ นายอุจน์จิตร นามวงษา
- ๒.๗.๑๒. ศพก.เครือข่ายด้านการแปรรูปยางพารา นายธนวิช ชัยชนะ
- ๒.๗.๑๓. ศพก.เครือข่ายด้านไม้ผล นายเชียว บุตรอินทร์
- ๒.๗.๑๔. ศพก.เครือข่ายด้านเกษตรผสมผสาน นายสุวรรณ ชรินทร์
- ๒.๗.๑๕ ศพก.เครือข่ายด้านไม้ผล นายยม ค่ายอด
- ๒.๗.๑๖. ศพก.เครือข่ายด้านไม้ผล นายอุทัย พิมพ์วัน
- ๒.๗.๑๗. ศพก.เครือข่ายด้านไม้ผล นายสุพล แสนเทพ
- ๒.๗.๑๘. ศพก.เครือข่ายด้านไม้ผล นางพัชรภรณ์ พุฒเสน
- ๒.๗.๑๙. ศพก.เครือข่ายด้านเกษตรผสมผสาน นายประทวน เกตุแก้ว

รายชื่อกลุ่มแปลงใหญ่ของอำเภอโซ่พิสัย

